

10. veebruaril 1946 võtsid SARK-i Võrumaa osakonna töötajad Võrust Rõuge valda viiva tee 4. kilomeetril kinni Võru Keskkooli vanemate klasside õpilased, kes püüdsid telegraafipostidele kleepida nõukogudevastaseid lendlehti:

1) Veski Heino Voldemari p. sünd. 1928. a. 9. kl. õpilane

2) Kaska Valev Jaani p. sünd. 1929. a. 10. kl. õpilane

3) Tammemägi Hans Rudolfi p. sünd. 1929. a. 9. kl. õpilane

Läbiotsimisel võeti kinnivõetuil ära 259 nõukogudevastase sisuga lendlehte, sh. Nõukogudevastase ajalehe Ugandi eksemplar.

ENSV Siseasjade rahvakomissar kindralmajor A. Reserv

ERA F R-I.N5 s127. 1106-109

Võru koolipoiste põrandaalune leht aastast 1945

Lugu raamatust

Tere Ülo

Kui me sajandi algul Tartus neljakesi arutasime, et vaja oleks talletada meie omaaegne Võru koolipoiste vastupanuvõitlus raamatuna, oli meie ühine otsus, et seda hakkab tegema mina.

Kui asi hakkas juba saama mingisugused piirjooned, siis leppisime kokku, et Kalju Aarop kirjutab neljakümne viienda ja kuuenda aasta poistest ja tüdrukutest ja Sina kirjutad neljakümne üheksanda kuperjanovlastest.

Meil ei olnud mingeid kokkuleppeid et keegi midagi maksab kellelegi kirjutatu eest.

Kui käsikiri 2007. Aasta suvel hakkas valmis saama, kerkis üles probleem – kust saab raha raamatu trükkimiseks. Lõpuks pidasin nõu oma suguvõsaga ja otsustasime oma kulu ja kirjadega raamatu välja anda.

Küsimuseks oli raamatu trükiarv. Mina pakkusin 500, Sina leidsid et vähe ja pakkusid 1000. Ei hakanud Sulle vastu vaidlema uskudes Sinu kogemusi äri ja raamatue alal. Raamat sai trükitud minu kulu ja kirjadega 1000 eksemplari kogumaksumusega 106 000 krooni.

Raamatu müügi lubasid organiseerida Sina. Võtsin trükikojast omale 200 eksemplari. Sina said 800, millest hiljem mina võtsin veel oma kätte 100.

Milles nüüd asi? On ju Sul lõpuks kindlad numbrid, andmed, palju on raamatuid müüdud ja millise hinnaga. Ühesõnaga Sul on ju kindlad andmed kuipalju raamatuid on müüdud, kuipalju on järel ja millist raha Sa nende eest oled saanud.

Olen seni saanud Sinult sularahas 26 000 krooni. On selge, et tahan saada tagasi kõigepealt oma sissemakstud 106 000 krooni.

Palun saada mulle vastus neis küsimustes.

Oktoober 2010

Teadmiseks

2003. aasta õpilasvabadusvõitlejatekokkutulekul Tartus, sündis nelja Võru koolipoisi vestlusringis, Valter Pajumets, Ülo Adamson, Hans Tammemägi ja Valev Kaska. Valteri ettepanekul mõte kirja panna tulevastele põlvedele ja ajaloolaste jaoks pealesõjaaegne Võru kooliõpilaste vastupanuvõitlus. Kirjapanijaks, raamatu koostajaks jäi üldise otsuse alusel Valev. Teised lubasid abistada võimaluste piires.

Kalju Aarop kirjutab üldiselt kõikidest vastupanurühmitustest ja nendega seotud metsavendadest. Põhjalikuma kirjutise tegi ta Skautlusest ja selle baasil tekkinud rühmituste tegevusest.

Organisatsioonist „Noored Kuperjanovlased“ kirjutas Ülo. Nende mõlema kirjutised on eraldi peatükkidena nende käsikirjade alusel kirjas, ilma autoritekti muutmata.

„Sini-must-valgest“ ja „Ugandist“ kirjutas Valev. Ja kõik muu raamatus on Valevi kirjutatud ja kokku pandud. Kogu raamatu kokkupanek ja kujundus on Valevi tehtud.

2007. aasta kevadeks oli raamatu käsikiri trükivalmis. Keegi nelikust mingit lahendust või ettepanekut raha saamiseks raamatu väljaandmiseks ei osanud teha. Peale minu enda arupidamist oma suure tehud töö kohta, leidsin et kui raha ei saa kustki, siis panen oma pensionisäästud raamatu alla.

Tegin trükikojale ettepaneku trükikulude kalkultatsiooni tegemiseks. Minu soov oli trükkida 500 eksemplari, Ülo leidis et seda on vähe, teeme tuhat ja müügi lubas tema organiseerida.

Saigi tellitud 1000 eksemplari ja maksma läks see 106 000 krooni, millise summa kandsin üle Ülo pangaarvele, kes nüüd õiendas arved trükikojas. Võtsin omale 300 eksemplari. Ülejäänud 700 raamatu müük jäi Ülo peale. Olen saanud Ülolt 26 000 krooni ja 120 raamatut tagasi tänava kevadtalvel.

Ülo kätte jäi 580 raamatut, millise kohta ta keeldub aru andmast. Saadud summa 26 000 on 200 raamatu hind, millise miinimumi panin ette mina. Ülo tegi omahinnaks millise pidin saama 156 krooni. Poodides müüdi raamatut 228 krooni raamat.

Minu arupärimistele ei vasta.

Ka nii toimivad meie kallid kaasvõitlejad.

V.Kaska Viljandis 27 juuni 2011.

Tere

Ei uskunud et „omad“ poisid saavad selega hakkama. Aga nii ta on.

Kui arvad et saad õndsaks niiöelda oma koolivenna „kirsturahaga“, egas midagi, las käia. Usun et elan üle ja maapeale mind ka ei jäeta.

Mälestuseks tulevastele põlvedele hakkab kirjutama Ugandit nr98, kuhu talletan kõik juhtunu tulevaste põlvede jaoks.

Ela hästi – kui südametunnistus laseb.

Valev

Viljandis 6. augustil 2011.

Juhtub või leidub?

Meenub juhtum vaniajast. Üldreeglina võib öelda et kambrites kus oli alla 30-40 mehe kujunes elu kambri mõne harituma ja juhiomadustega mehe suunamisel, mitte et öelda juhtimisel või käskude ja keeldue põhjal. Suuremates kambrites rohkemate meeste korral sarnast ülekambrilist vaimu ei tekkinud. Põhiliselt kujunesid väikesed sõprus- või tutvuskonnad, või jäädi lihtsalt üksipäi oma mõtetega. Muidugi kui leidis ettevõtlikke mehi, siis ülekambrilised loengud, ettekanded toimusid. Kuid ülekambrilist vaimu ei tekkinud.

Olin kord kambri kus meeste arv kõikus 30- 40 ringis ja kambri kui mina sinna sattusin, oli tekkinud ühe iseseisvuse ajal teatud ja tuntud seltskonnainimese eestvedamisel kõrge moraaliga kambri vaim. Ei olnud omavahelisi riide, suhtlemisel kasutati korralikku viisakat keelt, puudusid vulgaarsed väljaütlemised. Oli tavaks et enne kui ütled, mõtle, mitte et ütled ja pärast mõtled.

Kambri vaheldusid ja hiljem kunagi laagris jutustas üks kaaslane kuidas laagris ülejõu käiva töö ja nälja tingimustes oli murdunud selle kambrieeskuju mehe vaim. Oli see tõsi või mitte, kuid mees olevat isegi käe sirutanud kaaslaste leivapaika järele.

Meenub üks teine juhtum. Noor, vahetult enne vene okupatsiooni ohvitseriks saanud mees oli meile noortele, nõuandjaks ja eeskujuks oma vaimu ja võimu rakendamisel. Kambri ja eriti jalutamise ajal ta treenis oma keha et see suudaks vastu panna laagrioludele.

Kuni neljakümne kaheksandani oli metsalaagrites vangi loomulik ringkäik 2-3 kuud tööl, siis oli jõud otsas ja kui arsti näpu alla istmiku katsudes jäi ainult nahk, järgnes sellele OP – (ostarovitelnoi punkt) kosumise punkt, kus ei olnud töölkäimist vaid umbes kuu aega lihtsalt sõid ja magasid ja kogusid sellega jälle natuke midagi naha alla, et järgmise tööringile minna. Mehed olid juba kord, kaks, niiviisi ringi ära teinud aga see noor ohvitser oma treenitud kehaga ei langend kunagi nii alla et näpuga katsudes oleks olnud ainult nahk. Aga jõuvarud olid siiski ka temal otsas ja väga oleks kulunud ära üks puhkusperiood. Lõpuks proovis ta ka seda viletsat laagrilaket mitte süües saada OPsse. Nälg murdis lõpuks tahtjõu ja ta hakkas sööma kõike kättesaadavat, söödavat ja mitesöödavat, mürgitas sisikonna ja suri. Kuid oma kaaslaste leivapaikani ta kätt ei sirutanud.

Veebruaris 2004 õpilasvabadusvõitlejate kokkutulekul Tartus avaldas Valter Pajumets mõtte, koguda mälestused pealesõjaaegsest Võrumaa kooliõpilaste vastupanuvõitlusest venelaste vastu, kokku, ja avaldada raamatuna praegusele ja tulevastele noorte põlvkondadele.

Vestlusel osalesid neli „koolipoissi“, Ülo Adamson, Valev Kaska, Valter Pajumets ja Hans Tammemägi. Küsimus kes seda hakkab tegema? Ühise arutelu tulemusel jäi see Valevi õlgadele, tingimusel et teised aitavad võimete kohaselt kaasa.

Mitmeaastase töö tulemusena, arhiivide külastamisega, kirjavahetusega ja isiklike kontaktidega omaaegsete vastupanust osavõtjatega, valmis 2007. aasta sügiseks raamatu „Vastupanuvõitlus“ käsikiri. Kaastöid laekus mitmekümmelt inimeselt.

Kalju Aarop kes oli uurinud Võru õpilaste vastupanuvõitlust alates taasvabanemisest, kirjutas kokkuvõtliku osa kõigest tollal tegutsenud

õpilasvastupanuorganisatsioonidest ja nendega seotud 10. Rohelise Partisanide Pataljoni tegevusest ja seosest õpilstega. Ülo ülesandeks jäi kirjutada lühidalt tema juhitud Salajase Kuperjanovlaste Organisatsiooni tegevusest ja Valev võttis ülesandeks lahti kirjutada SMV tegevus. Ja muidugi varem kokkulepitud kogu raamatu kokkupanek.

Nüüd jäi rippu küsimus, kust saab raha, või, kes võtab enda peale raamatu väljaandmise? Ja siin tekkis vaikus. Keegi ei osanud midagi öelda ega soovitada ja keegi ei avaldanud ka ise soovi raamatu kirjastamiseks, või rahaliselt toetada et raamatu saaks trükki anda.

Et siin oli lõpuks minu mitmeaastase töö vili, siis otsustasin oma isikliku vanaduspõlve säästuraha raamatu alla paigutada ja raamat „oma kulu ja kirjadega“, nagu vanasti seisis alati raamatu esilehel, kelle kulu ja kirjadega, välja anda. Raamatu müügi lubas oma peale võtta Ülo. Ta soovis et kannaksin tema arvele raamatu trükkikulud ja tema ise õiendab arved trükikojaga. Kõik eelnev ja kokkulepe trükikojaga oli minu poolt korraldatud. Ülo sai arve, minult pangaülekanedega raha ja raamatud trükikojast ära tuua ja edasi tegutseda.

Trükikoja OÜ Vali Press arve Ülo Adamsoni Ettevõttele 28.01.2008 1000. raamatu „Vastupanuvõitlus“ eest 104 580 EEKi ja raamatu juurde kaasandena ajaleht „Ugandi“ 1000 tk 1416.00 EEKi Kokku 105 996 EEKi. Sama summa sai ka minu poolt Ülole üle kantud.

31. jaanuaril tõin 200 raamatud ja Ugandit omale trükikojast ära ja 800 raamatut ja Ugandit viis hiljem Ülo ära. 10. aprillil 2008 tõin Ülo juurest veel 100 raamatut ja Ugandit ära, mille saatelehele märkis Ülo hinnaks 147.62 EEKi tk.

2008. aastal sain Ülolt avansina 26 000 EEKi. Kui 2010. aastal sai hakatud rääkima et lõpetame müügi ja teeme arved klaariks, siis sain Ülolt tagasi 120 müümata raamatut, seega sai Ülo 580 raamatut. Minu palvele et võtku paberid ja teeme arved klaariks ei ole konkreetset vastust saanud.

Raamatut müüdi Tartus ja Tallinnas kauplustes 228 EEKi eest. Kui võtta aluseks Ülo antud omahind saajale raamatule mis ma tema käest tõin, 147.62, siis korrutades selle 580.nega saame raamatute eest laekunuks summaks 85 619.60 EEK, või kord Ülo poolt öeldud et raamatu omahinnaks tuleb võtta 156 EEKi, siis oleks summa 90 480 EEKi.

Ei ole arvestanud raamatu koostamiseks vajalikke sõite ja muid kulutusi, rääkimata mingist honorarist omale tehtud töö ja vaeva eest. On soov et saaksin tagasi otseslt raamatu eest makstud 106 tuhat krooni.

Mis edasi?

Vahetult peale raamatu ilmumist hakkasin ajama asju et Lükkäle saaks püstitatud mälestussammas üheksale 28.12.1945 langenud metsavennale. Selle punkri metsavendadega oli kooliõpilastel tihe side ja läbikäimine. See oleks meie kooliõpilaste aukohus nende langenud meeste ees.

Mälestussammas sai püsti ja avatud 2009. aasta kevadel. Püstitatava mälestussamba tõttu võttis sealmail sündinud Mart uuesti käsile senini luhtunud punkri asukoha otsingud ja leidiski lõpuks punkri asukoha. Nüüdseks on punkri asukohal uuesti ülesehitatud punkri enamvähem täpne koopia. On kavas rajada matkarada punkrini. 2010. aasta kevadel sai avatud Nursi endise kooli ruumides

„Metsavenna tuba“, mida saab aastaringselt külastada sealse raamatukogu lahtioleku aegadel. Seal on eksponeeritud metsavendadega seonduv kooliõpilaste osa.

See kõik vajab raha. Selleks raamatu müügist ülejäänud summa ongi mõeldud. Ja siinkohal meenusidki mulle need kaks vangla juhtumit. Üks mees sirutas käe sõbra leivapaika järele, teine mitte.

Ülo on teinud raamatu müügist – võõra tööst ja vaevast – omale isikliku tuluallika. Jah, ka nii sirutatakse käsi sõbra leivapaika järele.

Viljandis oktoobris 2011

Eestimaa tõde

Olev Palo

Ei kustunud vabaduse iha me rinnas,
kui kadakad olime, sitkemad puust,
mis toituvad Eestimaa kivisest pinnast,
on Eestimaa pinnases meiegi juur

Meid murda on püütud küll kehalt ja hingelt,
kuid selleks ei piisanud kurjuse jõust.
Ja siia maani me seisame sirgelt,
me oleme muistsest Ugandi tõust.

On kannatusaastad meid sidunud kokku,
üht jalga me käime ka tänasel teel,
ja valedesse vastu ei astuda kohku,
oma tõe eest me seisame praegugi veel

Me soovime siiralt, et iial ei kustu,
see tuli, mis nooruses lahvatas meis,
ja noorte seas säiliks veel tahet ja usku,
et edasi sammuda vaprate teel

Ja kui kord ka juhtub, et aeg on meil minna,
ning võitluslipp langeb me väsinud käest,
siis lahkume vabaks saand kodumaa pinnalt,
ja taganend pole me Eestimaa tõest.

2009

Mälestuskivi Lükkäl langenud metsavendadele Võru – Valga maantee Lükkäle mineva tee ristmiku ääres Nursis. Suvi 2009

Metsavendade mälestuskivi meenutab möödujale vabaduse hinda

„LõunaLeht“ 4. juuni 2009

Suvistepüha keskpäeval austasid sadakond eestlast Võru-Valga maantee ääres Nursis metsavendi. Vahtkonna, meenutuskõnede ning aupaukude saatel avati mälestuskivi Lükkä Luhasoos 28. detsembril 1945 langenud üheksale metsavennale.

Tee äärde paigaldatud mälestusmärgiga soovivad langenud metsavendade aatekaaslased teadvustada vabaduse hinda ning seista vastu ajaloovõltsijatele.

Kaitseliidu, noorkotkaste ja kodutütarde esindajad seisid auvahtkonnas varakult enne piduliku sündmuse algust. Keskpäeval eemaldas **Roland Parv**, kes tollal oli üks metsavendadega tihedalt seotud Võru keskkooli õpilastest, kiviilt sinimustvalge lindi.

„Nii, nagu ühes veepiisas peegeldub terve maailm, näitab üheksa eesti mehe meeleheitlik ja aus võitlus eestlaste kui rahva vabaduspüüdu,“ rõhutas **Trivimi Velliste** avakõnes.

Velliste sõnul võib täna küsida, kas oleks võinud minna teisiti, kui Eesti oleks langetanud 1939. aastal otsuse võidelda üksi Venemaa vastu.

„Idanaaber teadis, et luuda tuleb murda vitsa kaupa, seepärast kutsuti Eesti Kremli vaibale esimesena ja üksi. Ka sõdima oleksime pidanud üksi. Aja vaim oli selline, Riias ja Helsingis arvati, et see on ainult Eesti asi,“ mõtiskles Velliste Eesti 1939. aasta valikute üle sõlmida kokkulepe või astuda üksi, relv käes, ülekaaluka vaenlase vastu.

Suurim armastuse väljendus. Vastseliina koguduse õpetaja Toivo Hollo rõhutas mälestuskivi pühitsemiskõnes, et oma elu andmine sõprade eest on suurim armastuse väljendus.

„Meie kõigi auvõlg on kõnelda järeltulevatele põlvedele, kuidas NKVD kambrites nende vanaisadel sõrmi sahtli vahele löödi ning kuidas metsalised ei kohkunud tagasi isegi naiste peksmisest“, põhjendas mälestuskivi rajamise algataja **Valev Kaska** oma tegevust. Tema hinnangul jätab juhtumist tõe rääkimine vähem ruumi ajaloovõltsijatele.

Kaitseliitlased mälestasid langenud metsavendi sõjameheliikult aupaukudega, rahvas laulis ühiselt: „Mets mühiseb ja laulab kuuliprits/ ja tibra põgeneb kui kaljukits...“.

Laulude sõnad leiti KGB arhiivist ühe arreteeritud metsavenna toimikust.

Metsavendade mälestustalitusele oli saanud üle saja inimese, nende hulgas oli Võrumaa kooliõpilastest vabadusvõitlejaid, kes suhtlesid omal ajal Nursi punkri metsavendadega, aatekaaslased Viljandimaalt Õpilavabadusvõitlejate Liidust ning inimesi Nursi lähiümbrusest. Mõneks hetkeks peatus juhuslikke mõldasõitjaid. Kohal oli ka Nursi punkrist eluga pääsenud kolmest metsavennast veel elus olev **Kristjan Tuvi**.

Keskealise ja vanema publiku hulgas hakkasid silma mitmed noorterühmad. Noored olid endi kinnitusel tulnud sündmust jälgima teadlikult, ajendatuna austusest langenud vabadusvõitlejate vastu.

„Iga eestlane peaks siin olema“, nentis Võru Kreutzwaldi gümnaasiumis õppiv **Joosep**, kes oli kaasa kutsunud kolm sõpra. Noormehed näevad mälestuskivi väärtust

märkuandjana, mis ei lase möödunud unustada, vaid ärgitab teadaolevale lisa hankima.

Omanik küsis raha. Valev Kaskal tekkis mälestuskivi rajamise mõte möödunud aastal, kui ta tutvustas Võru Kreutzwaldi gümnaasiumis raamatut „Vastupanuvõitlus“. Kaska sõnul läks mälestuskivi rajamine maksma natuke rohkem kui 30 000 krooni, millest rahva annetusi oli 12 000 kr. väärtuses. Raha koguti Eesti Represseeritute Abistamise Fondi toel ning kivi valmistas Gramet.

„Mälestuskivi asukoht oli esialgu lahtine“, rääkis Kaska. „Lükkä sohu ei pääse keegi ligi, mõtlesime panna kivi Eheri maja juurde“. Lükkä külast eemal olev, eraldi asuv Eheri maja oli metsavendade ja koolinoortest sidemeeste tavaliseks kohtumiskohaks. Samas küpsetas perenaine **Elfriede Eher** ka metsavendadele punkrisse toimetamiseks leiba.

„Praegune Eheri maja omanikust naisterahvas küsis, et palju me talle selle eest maksame“, selgitas Kaska nurjunud plaani.

Seejärel otsustati Rõuge vallavalitsuse abiga kivile uus asukoht leida. „Rääkisime maanteeametiga läbi, kujundasime platsi, otsest rahalist abi vald ei osutanud“, kinnitas Rõuge vallavolikogu esimees **Jaak Pächter**.

Külli Piirisild.

Lükkä punkri taastamine punkri omaaegsel asukohal. Aare Pruus, Erki Hansen, Olev Suits Sügissuvi 2011

Lükkä memoriaal

Mälestuskivi püstitamise mõtte algataja ja kivi püstitamise organiseerimise ja tööde teostamise eestvedajaks olin mina. Juba enne kivi avamist, avamise ajal ja pärast avamist mõttevahetustel Mart Roosiga, tekkis Mardi mõttel kava tähistada ära ka nüüdseks leitud punkri asukoht. Seda mõtet on edasi arendanud ja eestvedajaks hakanud Mart.

Esimene konkreetsem samm sai selles suunas astunud Mardi ettevõtmisel kogunemisel 28 detsembril 2009 Nursi tähistamiseks punkrilahingu kuupäeva.

Punkri asukohast oli selleks ajaks leitud mitmesugust materjali. Tähtsamaks nendest leidudest pidasime tugevasti roostetanud kirjutusmasinat, mis on nüüd aukohal postamendil avatud Metsavenna toas.

Miks kirjutusmasin? Lükkä punker oli kohaks kus paljundati ja koostati lendlehti ja päevakohast informatsiooniteavet välisraadiodest kuulatuna. Seda infomatsiooni ja teateid paljundati põhiliselt kirjutusmasinal ja levitati kohaliku elanikkonna hulgas. See osutab sellele et Lükkä ei olnud ainult kohaks kus mehed ennast varjasid vene võimude eest, vaid kujutas endast ka vaimset rahva vastupanukeskust. .

Järgmise 2010. aasta põhiliseks tegevuseks sai Metsavenna toa avamine endises Nursi koolimajas, praeguses raamatukogus. Tänuväärse töö sellega tegi ära sõjahaudade otsija Arnold Unt. Tema teostas ka punkrikohal kolme langenud metsavenna säilmete otsimist. Kohalike inimeste pärimuse järgi olevat kolm langenud metsavenda, keda ei tuntud ära, või ei olnud omakseid, maetud samasse punkri juurde. Kaevamisega punkri juures ja ümbruses aga matmiskohti ei leitud.

Metsavenna toa sisustuse valmistas ja pani üles Arnold ja toa avamine kohalike elanike ja endiste kooliõpilaste osavõtul toimus 18. mail 2010. Tuba on avatud samal ajal Nursi raamatukoguga.

Nüüd pöördus kogu rõhk metsas punkri taastamise ja sinna matkaraja avamise ettevõtmisele.

Punker. Üldiselt seostub sõna punker maasees oleva rajatisega. See pakub kaitset kuulide ja lõhkekehade eest ja seda on võimalik maskeerida nähtamatuks või tähelepandamatuks. See kehtib punkrile nii rindeolukorras kui metsavennale metsas, et juhuslik mööduja ei paneks tähele punkrit.

Kuid olid punkrid ka pealmaa ehitised. Nii rindel kui hiljem metsavendadel. Tihti, eriti rindel, ei saanud valida punkri või õigemini rindejoone asukohta. Näiteks terve Krivasoo kott ja rindejoon oli soine ja sealsed punkrid olid kõik pealmaa ehitised.

Lükkä punkri asukohaks valisid mehed ka soise pinnase kuhu sai ehitada ainult pealmaa ehituse. Nii oligi Lükkä punker palkehitis, mis kaitses küll püssikuuli eest, kuid oli äärmiselt tuleohtlik. Nii ka juhtus. Piirajate poolt sissevisatud granaat või granaadikimp purustas küdeva punkriahju ja punker süttis koheselt tänu valgustuspetrooli nõu purunemisele. Metsavendadel tuli põleva punkri taustal välja tormata, kus nad olid pimedas varjuvatele venelastele põleva punkri foonil heaks märklauaks.

Praegu püstitatav punker on enam-vähem sarnane tollase punkriga. Seda tänu mõnede kohalike elanike jutustusele, punkrist pääsenud Kristjan Tuvikesele ja väidetavalt tollal esel käinud kooliõpilastele.

Palgid punkri ehituseks saime ära osta juba 2010 ja 2011. ndal kohalik ehitusmees ehitas Aare Pruusi koduüel üles punkri senad. Just sellepärast et seal sai kasutada elektriolisi tööriistu, mida metsas ei olnud võimalik teha Sealvõeti punker lahti, palgid transporditi traktoriga ca 50 meetri kaugusele ja sealt tassisid kohalikud kaitseliitlased inimjõul punkri asukohale.

Siin oli juba kerge ilma mehansime kasutamata punker kokku panna. Pildil ongi punker oma asukohal ülespandud põhiliselt nende kolme pildiloleva mehe poolt. On vaja veel katuslagi, aken ja uks ning sisse magamisarid, laud ja relvapüramiid. Muidui ka punkriahi.

Lehe valmimisel 6 novembril helistas Urmas et Arnold leidis punkriasemelt 20 meetri kauguselt haua säilmetega.